

Het einde van het kinderdal

Auteur(s):

J.J. Schippers en J.D. Vlasblom

De auteurs zijn aan de Universiteit Utrecht werkzaam binnen het door nwo gefinancierde interdisciplinaire onderzoeksproject 'Levenslopen, transities en de combinatie van arbeid en zorg'. De eerste auteur is tevens programmahoogleraar bij de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (osa). j.schippers@econ.uu.nl

Verschenen in:

ESB, 89e jaargang, nr. 4448, pagina 593, 10 december 2004

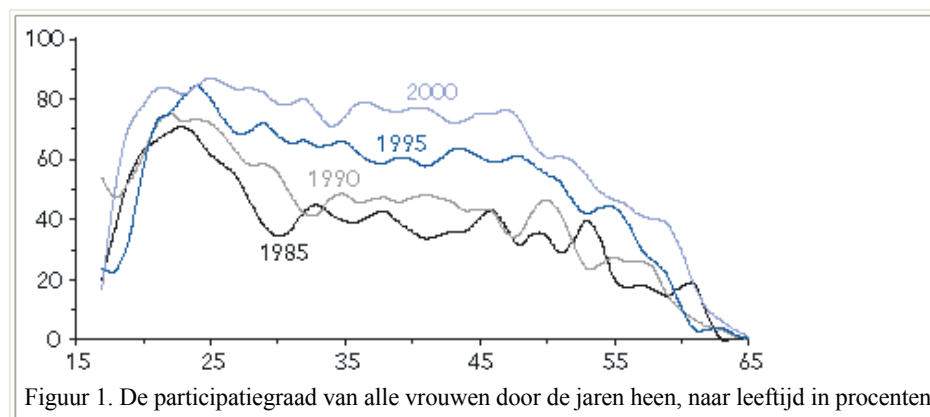
Rubriek:

arbeidsmarkt

Trefwoord(en):

Ondanks de niet meer weg te denken positie van vrouwen op de Nederlandse arbeidsmarkt, participeren zij volgens de overheid te weinig.

De arbeidsparticipatiegraad van vrouwen is de afgelopen jaren fors gestegen (zie [figuur 1](#)). Deze figuur is samengesteld op basis van gegevens van het osa-aanbodpaneel voor de periode 1985-2002. Desondanks ligt de participatiegraad van vrouwen, gemeten in personen, in 2003 met 58,2 procent nog altijd ruim onder de 79,1 procent van mannen. In uren gemeten, blijft de participatie van vrouwen met 41,6 procent nog veel verder achter.

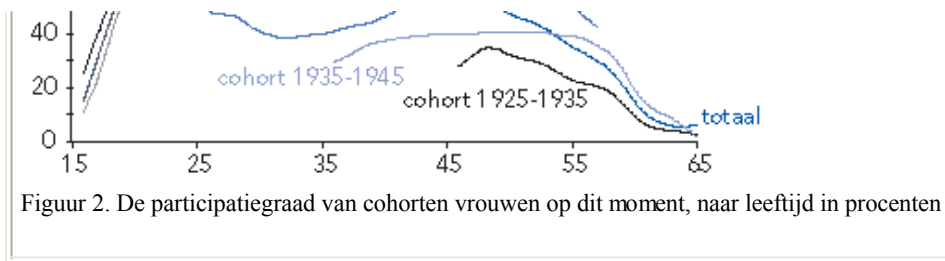
Kabinetsbeleid: kinderdal

Een van de Lissabon-doelstellingen van het overheidsbeleid is het opschroeven van de participatie van vrouwen tot 65 procent in 2010. Daarbij richt een belangrijk deel van het beleid zich op het zogeheten kinderdal. Deze aanduiding wordt gewoonlijk gebruikt voor de dip in de participatiecurve die optreedt gedurende de periode waarin binnen het huishouden (jonge) kinderen moeten worden verzorgd. Voordat de kinderen worden geboren, zijn vrouwen veelal op de arbeidsmarkt actief. Als de kinderen ouder worden, keren vrouwen terug op de arbeidsmarkt. De leeftijd-participatieprofielen voor 1985 en 1990 tonen dit kinderdal nog niet: herintredende moeders waren nog een zeldzaam verschijnsel. De lijn voor 2000 toont wel duidelijk een tijdelijke terugval in de participatie. Zo geredeneerd, zou het beleid erop gericht moeten zijn te voorkomen dat vrouwen na de geboorte van kinderen de arbeidsmarkt verlaten. Onder andere de Wet arbeid en zorg en de nieuwe levensloopregeling beogen langs verschillende wegen te voorzien in verlof, waarmee de combinatie van arbeid en zorg mogelijk wordt gemaakt.

Cohorten

Wie dieper in de cijferberg graaft, komt tot andere inzichten. [figuur 2](#) toont opnieuw leeftijd-participatieprofielen, maar dan onderscheiden naar tienjaarscohorten. De oudste cohorten hebben we van 1985 tot 2002 kunnen volgen in de nadagen van hun arbeidsmarktloopbaan. De jongste cohorten hebben in diezelfde periode net de arbeidsmarkt betreden. Tot en met het cohort 1955-65 hebben we *grosso modo* te maken met vrouwen voor wie de gezinsvorming is voltooid. Het cohort 1965-75 is daar volop mee bezig, terwijl voor het jongste cohort (1975-85) de gezinsvorming nog een aanvang moet nemen.

Bij de cohorten 1945-55 en 1955-65 zien we het bekende kinderdal. Bij het cohort 1965-75 is daarvan nauwelijks meer iets te zien. De participatie blijft onverminderd hoog rond zeventig procent. De participatie van het voorafgaande cohort is na het voltooiën van de gezinsvorming gestegen tot ruim boven de zeventig procent. Als het aan de 'jonkies' (tot 45 jaar) op de arbeidsmarkt ligt, is een participatiedoelstelling van 65 procent dus geen probleem. Om die doelstelling op termijn te halen, kan de overheid bij wijze van spreken op de handen gaan zitten.

Geen verlof, wel meer uren

De echte ambitie zou moeten liggen bij het bevorderen van de participatie van vrouwen, met name in uren. Ook bij het dichten van het inkomens- en pensioengat van oudere generaties vrouwen wordt nu nogal eens vergeten dat vooral de uren van belang zijn. Figuur 2 laat het ondubbelzinnig zien: vrouwen volgen ook in de gezinsfase hun voorkeuren om op de arbeidsmarkt actief te blijven. Zij willen wel, mits de zorgtaken niet in de knel komen. Voor een goede vervulling van die zorgtaken is van belang dat voldoende mogelijkheden bestaan om deze uit te besteden of met de partner te delen. Voor zover verlofbeleid wordt gevoerd, zou dat zich dan ook op mannen moeten concentreren. Verlof helpt niet om het uren aantal van vrouwen te vergroten; het impliceert immers alleen maar minder uren werk. Effecten op het uren aantal zijn vooral te verwachten van substantiële uitbreiding van de buitenschoolse opvang en het aanpakken van de 'dictatuur van de schooltijden'. Het kabinet zou die dictatuur omver moeten werpen en een alternatief moeten bieden voor een dagritme dat bepaald wordt door het halen en brengen van kinderen van en naar school. Dat biedt moeders die meer uren willen werken metterdaad de mogelijkheid hun ambitie te realiseren.

Joop Schippers en Jan Dirk Vlasblom